

- association / A. Cheng, V. M. Nadkarni, M. B. Mancini et al. // *Circulation*. – 2018. – Vol. 138 (6). – P. e82-e122.
4. Scripps National. VR improving treatment options for those with PTSD. May 28, 2021. <https://www.abcactionnews.com/news/national/vr-improving-treatment-options-for-those-with-ptsd>.
 5. Tessa Love. VR May Change the Future of Therapy. Oct 23, 2019. <https://elemental.medium.com/vr-may-change-the-future-of-therapy-eaf2b5f87118>.
 6. Acadicus. Virtual Sim Cent. Shared Content Library. - <https://academic.com/pro-space/>.

УДК 378.147.091.33-027.22:61-051]”364’

АКТУАЛЬНА ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ СТУДЕНТА МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВІДПОВІДНО ДО ВИКЛИКІВ ЧАСУ

Чалабієва М.Р., Лазоренко М.В., Бернацька А.Р

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (Київ)

Почнемо з латинського вислову: «Tempora mutantur, nos et mutamur in illis».

Дійсно, світ змінюється і ми, студенти-медики, повинні бути мобільними та корисними в умовах сьогодення як ніхто інший.

За останні півроку кожна галузь медицини отримала колосальне навантаження. Особливо такі напрямки як: хірургія, травматологія, анестезіологія, інфекційні захворювання, фізична та психологічна реабілітація, протезування. Уміння діяти у надзвичайних ситуаціях стало необхідною умовою для того щоб бути лікарем. І в мирний час у практиці лікаря є багато стресів, ризиків та ситуацій, коли треба прийняти правильне рішення тут і негайно. Війна ж перевела це навантаження в режим нон-стоп. Сучасний лікар повинен уміти опанувати себе у стресовій ситуації, відкинути емоції та співпереживання і рятувати життя людей; лікар має знати, як діяти при будь-якій надзвичайній ситуації.

Окрім психологічного навантаження, необхідно враховувати і той момент, що є екстремальні та незвичні умови роботи коли немає необхідного інструментарію та витратного матеріалу під рукою. Зважаючи на вищенаведені аспекти, можемо зробити висновок, що освітній процес підготовки лікаря в умовах сучасного світу має бути спрямованим на розвиток саме практичних навичок у студентів-медиків та поглиблене вивчення актуальних дисциплін. Візьмімо до прикладу

курс військової гігієни та епідеміології. Ще декілька місяців тому ці дисципліни здавалися неактуальними, оскільки вакцинація, на щастя, мінімізувала обсяги епідемій. Але життя вносить свої сумні корективи, і ми переконуємося в тому, що немає, «зайвих» предметів у навчальному плані медичного університету.

Відповідно до викликів часу, особливий наголос слід зробити на вивченні інфекційних хвороб. Важливість цієї галузі медицини ми побачили декілька років тому, коли почався спалах COVID-19. Зараз в умовах воєнного стану це питання є і буде не менш актуальним та важливим. Ми й уявити не могли, що в 21-му столітті будемо боятися епідемій холери й дизентерії в містах України через непоховані тіла убитих. Важко й тепер усвідомлювати, що українці змушені були жити у вологих підвалах і погребях у постійній небезпеці захворіти і не мати належного лікування. І ніхто не може гарантувати, що цей жах не повториться, і ми повинні бути готовими до всього.

У НМУ імені О.О. Богомольця надають вагоме значення вивченню галузі інфекційних хвороб та епідеміології. Декан педіатричного факультету Виговська О.В. ініціює і проводить інформативні й актуальні конференції семінари залучаючи усі курси до активної участі. Ці заходи неабияк популяризують цю галузь і готують студентів до викликів сьогодення.

«З 24-го лютого мені доводилося писати про вагітність у бомбосховищах, приймати пологи телефоном у жінки в Маріуполі та робити УЗД вагітним на задньому сидінні автомобіля під обстрілами» - пише лікарка Наталія Лелюх, яка й зараз їздить по деокупованій території, рятуючи, надаючи допомогу людям, які пізнали жахи війни. Спостереження за вагітними, пологи, надання допомоги новонародженій дитині в умовах обмежених ресурсів – це нові виклики часу для акушерства і гінекології. І ми маємо вивчити алгоритми дій в таких екстремальних умовах.

Нам, як майбутнім дитячим лікарям, дуже важливо звернути увагу на питання збереження життя новонароджених, оскільки саме немовлята - це один із тих контингентів, які потребують особливої уваги та догляду. Ризиків, які з'являються під час війни, для них дуже багато. До прикладу: це пологи у надзвичайних ситуаціях, коли є загроза інфікування, травматизації плоду та умови для виникнення різних патологій. На лікарях-неонатологах лежить велика відповідальність за нове життя, і те, наскільки воно буде благополучним у майбутньо-

му, безпосередньо залежить від їхньої практичної підготовки та вмінні діяти навіть у таких нетипових умовах.

Світ здригнувся від жаху, побачивши, у яких умовах доводилося захисникам Маріуполя робити оперативні втручання, ампутації кінцівок... Це умови повної антисанітарії, що є прямим шляхом до виникнення операційних та післяопераційних ускладнень, розвитку інфекційних захворювань в цілому. І ми, студенти-медики, усвідомлюємо, що повинні знати, як діяти в таких умовах; маємо докладно вивчити питання тампонування раневих дефектів при бойовій хірургічній травмі, довести до автоматизму надання першої медичної допомоги при травматичній ампутації, адже кожна секунда зволікання вартує життя. Вивчаючи зараз хірургію, студенти мають зважати на те, що особливістю вогнепальних поранень є переважання осколкових поранень – майже 80%. Вони мають тяжкий, множинний і поєднаний характер. Мінно-вибухові поранення супроводжуються відривами кінцівок. Багато поранених надходить в стані травматичного шоку до військових госпіталів лише за 6-24 годин після поранення. Здебільшого це молоді люди, яких слід повернути до повноцінного життя. І це потребує негайного ухвалення відповідальних рішень про обсяг та зміст операцій. Саме в цьому полягає відмінність військової хірургії від хірургії мирного часу. Наші військові хірурги зараз зустрічаються з сучасною бойовою травмою, яка відрізняється від того, що ми знаємо по досвіду Другої Світової війни, Афганістану та інших воєн. Вони почали застосовувати у фронтових шпиталях сучасні малоінвазивні оперативні втручання, такі як лапароскопія і торакокопія.

Це потребує принципово нових навичок, які ми маємо можливість здобути під час навчання та застосовувати у подальшій лікарській практиці.

Якщо дивитися на сучасну ситуацію через призму травматології та протезування, то ці галузі також є дуже актуальними та потребують глибокого вивчення. Ми бачимо, що зараз у військових діях бере участь переважно молодь. Саме вони - майбутнє нашої нації, у них попереду ще ціле життя, плани та нереалізовані мрії. Тому дуже важливо зберегти функціонування всіх частин тіла молодих людей та забезпечити їм повноцінне та щасливе життя. Враховуючи характер травм сучасної війни, про які говорилося вище, зробити це вкрай важко. Однак, ґрунтовне вивчення питань травматології та протезування робить це можливим в більшості випадків.

Ми неодноразово чули про важливість медичних стажувань за кордоном. Зараз, на мою думку, ця траєкторія руху для студента-медика є особливо актуальною та важливою.

Сучасна війна, як вже зазначалося раніше, є зовсім іншою. Виникають нові проблеми, вирішення яких потребує принципово нового підходу.

Вивчення передового досвіду є запорукою успіху. До прикладу, нещодавно проводилися «Охматдитівські читання», співорганізатором яких був НМУ імені О.О. Богомольця, де ми брали участь, як слухачі. Дуже запам'яталася доповідь Капулера Вадима -завідувача відділенням дитячої хірургії Університетського медичного центру Ассута, м.Ашдод, лектора кафедри дитячої хірургії Університету ім. Бен Гуріона (Ізраїль). Під час своєї доповіді він розповідав про устрій та принципи роботи його віділення в умовах війни. Доповідач наголошував, що важливим є швидкість дій під час того, коли до тебе потрапляє пацієнт із небезпечним для життя пораненням, адже в таких умовах кожна хвилинка на рахунок. Автоматизм та вміння швидко реагувати і приймати рішення є невід'ємною складовою діяльності лікаря, як в умовах мирного, так і воєнного часу особливо. До прикладу, у відділенні, про яке розповідав професор, діагностика займає сумарно 7 хв, і через такий час пацієнт вже в операційній отримує необхідну своєчасну допомогу, що безумовно збільшує шанси на одужання та відновлення хворого. Отже, саме міжнародні стажування та вивчення досвіду дає майбутньому лікарю можливість вивчити новачі професійної діяльності та застосовувати їх у своїй практиці.

Таким чином, з огляду на нагальні виклики воєнного лихоліття дедалі краще розуміємо: важливо мати в пріоритеті практичну діяльність та взяти курс саме на цю освітню траєкторію, адже, не дарма говорять: «Година роботи навчить більше, ніж день пояснень». Зараз це твердження звучить дуже слушно тому, що вміння практично діяти є надзвичайно важливим в теперішній час, оскільки сьогодні, як ніколи, своєчасні та правильні дії можуть врятувати безліч життів.

Ми вчимося не для того, щоб скласти тест. Ми готуємося вступити у двобій зі смертю та виконувати високу місію всіх медиків – рятувати.